

MED LINNÉ GENOM SVERIGE

Planera studierna

Det är bra att redan från början diskutera hur ni tycker att studierna bör gå till, hur ofta ni vill träffas och vilket arbetstempo ni önskar hålla. Vill ni ha kafferast under sammankomsten? Kan ni läsa mellan sammankomsterna eller utföra något annat arbete då?

Första sammankomsten presenterar ni er förstås för varandra i cirkeln, antecknar varandras namn, adresser och telefonnummer. Berätta varför ni har valt just denna cirkel och vad ni väntar er av studierna.

I en studiecirkel bestämmer deltagare och cirkelledare tillsammans studiernas inriktning. Det är särskilt angeläget när ni arbetar med en bok som ger så många valmöjligheter som *Med Linné genom Sverige*.

- Ni kan välja att intressera er särskilt mycket för Linné som person, hans livshistoria, hur man reste på hans tid.
- Ni kan också välja mellan att läsa bokens texter om alla hans resor, eller intressera er särskilt för någon/några av resorna, kanske den/de som beroende på var ni bor i landet är lättast för er att "återupprepa". Särskilt om ni väljer att koncentrera er på bara en av resorna finns det all anledning att aktivt söka kompletterande litteratur till cirkeln.

Börja gärna med att läsa kapitlet "Linnés liv och resor" för att få en allmän uppfattning om Linnés liv och gärning innan ni beslutar hur ni ska gå vidare.

Hur lång tid vill ni använda för studierna? Kanske siktar ni på att bli klara med boken under en termin, eller vill ni studera boken, med utvecklingar i Linnés reseberättelser, under ett helt år?

Det är bra om ni på ett tidigt stadium diskuterar arbetsfördelningen i cirkeln. Kanske kan ni turas om att göra korta inledningar om det ni har kommit överens om att läsa i grundboken till varje sammankomst.

- Någon kanske är särskilt road av gammalsvenska och finner nöje i att göra "djupdykningar" i Linnés dagboksnoteringar och reseberättelser, till hela cirkelns fromma. Någon kanske vill fördjupa sig lite i Linnés vetenskapliga insatser och berätta om dessa i cirkeln.
- Någon kanske är särskilt intresserad av kartläsning och kan lägga ut Linnés rutter på en modern karta i stor skala. (De kartor som inleder varje resa i boken syftar till att ge en överblick av Linnés resvägar utan att pricka in alla de platser han besökte.)
- Någon annan kanske är särskilt kunnig i allmän svensk historia och kan hjälpa till att koppla samman Linnés iakttagelser och upplevelser under resorna med vad som hände i stort i landet under denna tid.
- Ytterligare någon kanske vill åta sig att beställa broschyrer från turistbyråer och samla uppgifter om sevärdheter och vad som händer under jubileumsåret i olika delar av landet och/eller praktiskt förbereda en gemensam resa i Linnés spår.

Kanske har ni specialintressen som t.ex. byggnadshistoria, folkkultur eller botanisk historia som ni vill få utrymme för i studierna. Sök kompletterande litteratur i så fall.

Kompletterande information

När ni bestämt hur ni vill arbeta med boken kan ni söka litteratur med hjälp av litteraturlistan på s. 271–272. Be gärna er bibliotekarie om hjälp med att få fram andra böcker som ger den information ni behöver. Böcker kan beställas från andra bibliotek om de inte finns på det egna.

För er som har tillgång till Internet (någon cirkeldeltagare kanske har det hemma) följer här några hemsidesadresser att börja söka på:

www.linne2007.se/ är Linnéjubileets egen hemsida med mängder av information om vad som händer inför och under jubileumsåret.

www.linnaeus.se är Svenska Linnésällskapetets hemsida med information om sällskapet och därutöver bl.a. om Linnés brev.

www.nrm.se, Naturhistoriska Riksmuseets hemsida, presenterar utställningen ”Från Linné till DNA”, som öppnar 13 mars 2007, och andra aktiviteter under jubileumsåret. Här finns en länk till Linnéherbariet för den som vill veta mer om Linné som botanist och se hans herbarium.

www.linnaeus.uu.se är Uppsala universitets hemsida om Linné med information om Linnéträdgården och med mängder av information samlad under rubriken ”Linné on line”.

www.linneuppsala.se berättar om Linnéminnena i och kring Uppsala och om allt som händer i Uppsala under jubileet.

www.almhult.se har en länk som ger information om Råshult, platsen där Linné föddes.)

www.g.lst.se/g/linne/ är hemsidan som presenterar aktiviteter kring Linnés barndoms- och uppväxtmiljöer i Kronobergs län

Fackmannamedverkan kan ge värdefull information. (Kontakta alltid studieförbundsavdelningen innan ni beställer sådan.) Kanske finns någon Linnékunnig person lokalt inom t.ex. hembygdsföreningar. Om ni kan samverka med andra studiecirkelar kanske det går att finansiera medverkan av författaren, Ove Torgny, tel. 0431 – 140 06. På Linnéjubileets hemsida finns en föreläsarbank.

Glöm heller inte att förbereda möjligheterna att få veta mer genom guidningar på plats. Här är några tips om platser knutna till Linné.

- Linnéträdgården (se boken s. 29), Svartbäcksgatan 27 i Uppsala, öppen maj – september, för visning tel. 018– 471 25 76;
- Linnémuseet i Linnéträdgården, för öppettider och visning tel. 018 – 13 65 40.
- Linnés Hammarby (se boken s 36), öppen maj – september, för visning tel. 018 – 32 60 94.
- Linnés Råshult, öppet dagligen 28/4 – 16/9 2007, för öppettider och visning tel. 070 – 303 29 80.
- Möckelsnäs herrgård (se boken s. 12), information: janerik@mockelsnasherrgard.se
- Sveden (se boken s. 26), information: mats.persson@falun.se

Res i Linnés spår!

Man måste åka långsamt i Linnés spår, för att hinna se det han såg, och det är inte lätt när all annan trafik trycker på och de gamla vägarna inte längre finns. Landskapet har hela tiden förändrats, från 1700-talets bysamfälligheter fram till vår tids växande städer, tätbebyggelser, snabba vägar och ökande biltrafik. Förbered så noga som möjligt vad ni vill se, både av det som finns kvar från Linnés tid och av sevärdheter som tillkommit senare.

2007 kommer 33 platser i landet att skyltas ”Linné was here” (”Linné var här”) för att peka ut särskilt besöksvärda minnen i Linnés spår. Se hemsidan www.linnewashere.se.

Vilka praktiska arrangemang behöver ni ordna för att göra en resa (kanske tillsammans med någon annan ”Linnécirkel”)? Kan ni få hjälp av föreningens reseorganisatör? Kan ert lokala bussbolag arrangera den resa ni vill göra?

Innan ni slutar

Gör en utvärdering av hur ni tycker att studierna har fungerat innan ni avslutar cirkeln. Fick ni ut det ni tänkt er av studierna? Har alla fått sina intressen tillgodosedda?

Skriv gärna till ”Bilda Förlag, Redaktören för landskapsstudier, Box 42 053, 126 13 Stockholm” och berätta vad ni tyckte om boken och hur den kan förbättras.

Kort om Sverige på Linnés tid

Efter krigens fasor i början av 1700-talet återhämtade sig landet under goda tider och vid mitten av 1700-talet, då Linné gjorde sin sista resa till Skåne, var landet inne i en lång högkonjunktur. Befolkningen hade ökat till cirka 2,2 miljoner, inklusive 0,4 i den dåvarande östra rikshalvan Finland.

Tidens rådande ekonomiska filosofi var merkantilismen. Landets egen fabriksstillverkning skulle växa i skydd av tullar och import undvikas där inhemska råvaror fanns och produkter kunde tillverkas inom landet. (Se även Linnés uppdrag från ständerna s. 118.) Jonas Alströmers manufakturverk i Alingsås (se s. 196) fick särskilda privilegier 1724. Från 1742 förbjöds import av tyg, ”svensker man i svensker dräkt” var tidens paroll. Året innan Linné gav sig iväg på sin resa till Lappland 1732 hade Ostindiska kompaniet bildats för att få fart på fjärrhandeln.

Sverige var ändå fortfarande främst ett jordbruksland, där cirka 4/5 av befolkningen var beroende av jordbruksnäringarna för sitt uppehälle. Präster, indelta soldater och andra statsanställda fick till stor del jord att bruka, i stället för kontant lön. Brukningsmetoderna var delvis föråldrade, i Norrland var det vanligt med ensäde (där säd odlades år efter år på åkrarna utan träda tills de var helt utsugna), i Mellansverige dominerade tvåsäde (där hälften av marken odlades, resten fick vara betesmark under några år), medan det i Götalands slättbygder var vanligast med tresäde (vårsäd, höstsäd, träda). Även boskapsskötseln behövde reformeras. Bland annat gjorde brist på foder det svårt att få kreaturen att överleva vintrarna. Kring 1750 bodde bönderna fortfarande i sammanhållna byar, där varje gårds åkerjord var uppsplittrad på många små tegar, men snart skulle omdaning av det svenska bylandskapet påbörjas med storskiftet.

Självhushållningen dominerade fortfarande på landsbygden och hemslöjden (även för avsalu på marknader) var en viktig näringsgren, särskilt i skogsbygder som Sjuhäradsbygden. Hantverkarna i städerna blev allt fler och utövade fler och fler yrken, varvid skråväsendet förfinades även i mindre städer. Hantverksmästarnas ställning var stark i riksdagen under frihetstiden och de kunde bevaka sina privilegier gentemot de så omhuldade nya manufakturerna (föregångarna till fabriker under industrialismen). Även under sin glansperiod syselsatte dessa bara en mycket liten del av befolkningen, främst inom textiltillverkningen.

Frågeställningar att diskutera

Frågeställningarna nedan är avsedda som en allmän inspirationskälla som ger lite hjälp att komma igång med studierna. Välj bara ut sådana frågor som intresserar er och formulera gärna egna, som passar bättre för de syften som just ni har med cirkeln.

Linnés liv och resor

Vilka tror ni är de viktigaste förklaringarna till att Linné var så intresserad av att resa runt i och upptäcka Sverige?

Läs om Linnés skolgång fram till fullbordad universitetsexamen (och läs gärna mer i någon bok som skildrar hans liv utförligare). Vad finner ni mest anmärkningsvärt? Vilka är de mest påfallande skillnaderna mot den vanliga skolgången och vägen till akademisk examen idag?

I texten talas om daler silvermynt och daler kopparmynt. De senare infördes 1624 när det började bli brist på silver i landet. På Linnés tid var en daler silvermynt värd tre daler kopparmynt.

Vilka personer var Linnés viktigaste stöttepelare på vägen till framgång och berömmelse? Vill ni veta mer om dem eller andra personer som nämns i kapitlet? Läs om dem på biblioteket i något biografiskt lexikon eller i nationalencyklopedin.

Kapitlet berättar om Linnés insatser för att utveckla den botaniska trädgården i Uppsala, om hans blomstervandringar runt Uppsala och hans sommargård Hammarby. Försök gärna pricka in ett heldagsbesök under blomningstid. Samma rekommendation gäller förstås för Råshult där markerna nu hävdas som på Linnés tid. Läs gärna mer i boken Linnés trädgårdar eller i broschyrer som ni kan beställa från de lokala turistbyråerna i Uppsala och Älmhult.

Linnés lärjungar for jorden runt på Linnés uppdrag för att bl.a. samla in och kartlägga växter. Vill ni veta mer om deras öden? Boken Linné och hans apostlar redogör för deras uppdrag och i boken Resenärer i Floras rike berättar de med egna ord om sina resor.

Försök sammanfatta (gärna efter att ha läst mer i annan litteratur) vilka som var Linnés stora vetenskapliga insatser.

Stämmer Linnés självporträtt med den bild ni haft av honom? Ni som vill veta mer om Linnés liv, läs i första hand Blunts, Brobergs och Wallerströms böcker om honom.

Hur reste Linné?

I Flora Lapponica sammanfattade, och dramatiserade, Linné de strapatser han utsattes för under Lapplandsresan: "Under det jag alla de olikartade föremålen samlade i bergens skrymslen, på förr ej trampade stigar, huru ofta har jag ej måst kämpa till och med för livet! Gode Gud, i vilka trångmål har jag ej råkat, vilka bråddjup och tvärbranter beträtt! Huru ofta har jag ej på slipprig väg störtat utför! Huru ofta har ej våldsamt oväder utbrutit och piskat mig med storm och slagregn! Huru ofta har jag ej varit nästan tillintetgjord av törst och olidlig hetta!"

Vilka ser ni som de största skillnaderna jämfört med vår tid när det gäller hur Linné reste? Vad var det som mest försvårade att resa längre sträckor på Linnés tid, tror ni? Har ni läst i t.ex. historiska romaner eller reseberättelser som andra äldre tiders resenärer lämnar efter sig om hur det var att resa förr? Jämför i så fall med Linnés sätt att resa.

I 1734 års gästgivareordning infördes regeln om vänstertrafik och bestämdes att allmänna landsvägar skulle vara 10 alnar (6 m) breda, medan mindre vägar bara behövde vara 6 alnar (3,6 m) breda. Högsta tillåtna hastighet var 2/3 mil per timme. Mer ansågs inte en genomsnittlig skjutshäst klara. En ensam häst fick heller inte dra mer än två personer med måttligt bagage. Räkna gärna ut hur lång tid det skulle ha tagit på 1700-talet att färdas en sträcka på åtskilliga mil, som ni är vana att klara på ett par timmar med bil.

Före 1699 hade milen olika längd i olika delar av Sverige. På Linnés tid indelades den svenska milen, som då alltså var 18 000 alnar eller 10 688 meter (ett avstånd som skulle motsvaras av avståndet mellan gästgivaregårdarna), i 4 fjärdingsväg och en fjärdingsväg var alltså 2 672 meter. Ett mindre precist samtida mått var stenkast (cirka 40–50 meter).

Försök tillsammans att sammanfatta alla de faktorer som på Linnés tid kunde fördröja resande.

Vilka problem mötte resenärer som inte höll sig till de vanligaste allfarvägarna?

Bland dem som Linné mötte längs vägarna var västgötaknallar, indelta soldater och folk som ville se kungens eriksgata. Vilka orsaker fanns det till att färdas kortare och längre sträckor på Linnés tid?

Vilka fördelar och nackdelar kan det ha haft för Linné att, på alla resor utom den skånska, resa som ryttare i stället för med häst och vagn?

Föreställ er att ni lever på Linnés tid och behöver åka och hälsa på en svårt sjuk anhörig, som bor långt bort i en för er helt okänd del av landet. Hur planerar och genomför ni resan?

Läs de citerade paragraferna ur 1734 års gästgivareordning. Vilka tycker ni ger särskilt intressant information?

Vilka spår av forna tiders resande finns kvar i era hemtrakter? Tänk på sådant som milstolpar, gamla slingriga grusvägar (bredd?), stenvalvsbroar, gästgivaregårdar, hembygds museer med vagnar, resandeutrustning och gamla kartor ...?

Frågeställningar som kan tillämpas på alla Linnés resor

Följande frågeställningar kan ni använda antingen för att diskutera en viss resa, eller för att jämföra flera resor med varandra.

I den här boken är tonvikten mer lagd på Linnés kulturhistoriskt intressanta iakttagelser än alla de noteringar han gjorde som rör flora och fauna.

Jämför gärna texten om respektive resa ni läser om i den här boken med Gullanders motsvarande bok som återger Linnés dagböcker, eller Linnés tryckta reseberättelse (gäller de tre sista resorna).

Sammanfatta på vilka olika sätt som Linné tog sig fram olika delsträckor under respektive resa. Vilka kommentarer gör Linné om vägarnas standard?

Linné reste med olika antal följeslagare. Vilka för- och nackdelar kan det ha haft att resa ensam, eller med bara en sekreterare jämfört med att vara ett helt sällskap som under resan i Dalarna och resan till Öland och Gotland?

Försök föreställa er hur det landskap såg ut som Linné färdades igenom och jämför med hur det ser ut idag. Vilka bedömer ni vara de absolut största förändringar som skett genom människopåverkan av naturen, betesmark, uppodlad mark, vägar, byggnader ...?

Vilka av Linnés naturiakttagelser under respektive resa tycker ni är särskilt intressanta? Gör han några noteringar om flora och fauna som ni finner roliga eller tänkvärda? (Läs gärna mer om den sortens iakttagelser i Gullanders böcker.)

Vilka bergartsinriktade iakttagelser gör Linné under sina resor?

Vilka observationer och noteringar gör Linné under resorna om hur jordbruket bedrivs på olika håll? Vilka förbättringsförslag har han?

Vad ser Linné av hur folk bygger bostäder och kyrkor i skilda delar av landet under sina resor?

Varför bodde Linné så ofta i prästgårdar och herrgårdar under sina resor? Hur kan det ha påverkat hans uppfattningar om folks levnadsvillkor?

Vad noterar Linné om folkets levnadsvanor när det gäller t.ex. relationerna mellan könen, sättet att klä sig, festa, gå i kyrkan osv.?

Vilka iakttagelser och noteringar gör Linné om mat och mathållning under resan? Vilka reflektioner gör ni?

Vilka observationer och erfarenheter gör Linné under resan som knyter an till hans utbildning i medicin? Hur ser ni på dessa i relation till vad vi idag vet om sjukdomar och deras behandling? Läkekonsten var outvecklad på Linnés tid. Visserligen ökade antalet provinsialläkare från 9 till 32 mellan 1700 – 1774, men sjuka hänvisades ändå i stor utsträckning till bardskärare, badare, kloka gummor och gubbar samt rena charlataner. Stockholms första sjukhus, Serafimerlasarettet, öppnades inte förrän 1752. Konsten att preparera läkemedel var länge eftersatt och här bidrog Linné med ökad kunskap om medicinalväxter.

Sammanfatta vilka iakttagelser Linné gör under resan som kan vara nyttiga för landets näringsliv.

RESAN TILL LAPPLAND 1732

Om ni satt i sadeln och skulle göra Linnés resa till Lappland, vad vore lättast att avstå från av det bagage som räknas upp på s. 56?

”Linné reste från Uppsala på sin 25-årsdag (12 maj enligt gamla almanackan, 23 maj enligt vår nya).” Så börjar berättelsen om Lapplandsresan. Gamla almanackan är då den julianska kalendern (införd 46 f. Kr. av Julius Caesar). 1753, när Linné gjort alla sina resor, bytte Sverige till den gregorianska kalendern (införd av påven Gregorius 1582), genom att Linné och hans samtida ”berövades” 11 dagar, så att 17 februari nästa dag följdes av 1 mars.

Vid Skuleberget såg Linné forntida strandlinjer, på Gotland såg han andra istidsspår och under Västgötaresan blev han förbryllad av de blankslipade klipporna och skalbankarna på Västkusten. På Linnés tid var den vanliga uppfattningen att jorden var cirka 6 000 år gammal (enligt Bibeln), om is-

tiden visste man inget och Linné, som trodde på vattuminskning snarare än landhöjning, ansåg att det var den bibliska syndafloden som fortfarande höll på att dra sig tillbaka. (Det var först framåt mitten av 1800-talet som istidsteorin accepterades allmänt.) Vad tycker ni denna Linnés teori säger om förhållandet mellan religion och vetenskap på hans tid?

Läs skildringen av Linnés färd uppför Juktån. Vad säger den om honom som person? Vilka egenskaper visar han prov på?

Årliga Linnédagar arrangeras i juli i Kvikkjokk. Hör gärna efter med den lokala turistbyrån vad som planeras inför en egen Lapplandsresa. Hemsidan www.linne2007inorr.se/ informerar om Norrlandsaktiviteter kring Linné.

Hur tycks Linné ha upplevt sina fjällvandringar enligt er tolkning? Jämför med egna erfarenheter.

Under Lapplandsresan ser Linné norrsken och anser sig se midnattssolen. Vilka upplevelser har ni själva av sådana och andra extraordinära naturfenomen?

Relationerna mellan samer och nybyggare var sedan länge infekterade på många håll i lappmarkerna. De förra upplevde att de senare gjorde intrång på urgamla, och av kronan delvis stadfästa, rättigheter. Vilka synpunkter har Linné, och ni, på detta?

Vilken bild ger Linné som helhet av samerna och deras försörjning, levnadsvanor, mathållning, kynne? Vilka personliga uppfattningar om ”lapparna” skymtar fram i citaten?

I sin omkostnadsredovisning till Kgl. Vetenskaps societeten redovisar Linné utlägg för kläder och utrustning (38 daler), kost och logi (8 styver om dagen i 23 veckor gör 40 daler) och kostnader för själva resandet 175 daler, vilket han summerade till 255 daler silvermynt, och han hade bara fått 133 i anslag (motsvarande 400 daler i kopparmynt). Av det önskade tillägget på 78 daler silvermynt fick han bara 40 och konstaterade: ”Har alltså jag lidit på denna min resa 38 daler silvermynt, dem jag själv måst betala, ehuru jag sparat och mig med möda dragit fram. Så löna våra Svenske!” Ta gärna del av Linnés ”reseräkning” i detalj, i boken Linné i Lappland och försök bedöma om Linné blev orättvist behandlad.

Om ni skulle göra resan till Lappland i Linnés spår, vilka av alla de sevärdheter som han såg skulle ni helst vilja se själva? Försök också att (gärna på

kartan) pricka in de viktigaste sevärdheterna som tillkommit längs vägen sedan Linné reste. Vilka av dessa skulle ni helst vilja uppleva?

Gå gärna tillbaka till Lapplandsresan igen, när ni läst om Linnés andra resor. På vilka sätt skiljer sig Lapplandsresan från de senare tycker ni?

RESAN I DALARNA 1734

Under Dalaresan avverkades 80 mil på 45 dagar. Försök att uppskatta hur lång tid en genomsnittlig dagsetapp kan ha tagit att tillryggalägga, bortsett från stopp av olika slag.

Vilka kommentarer har Linné om sten- och gruvbrytning på olika håll i Dalarna? Hur uppfattar ni det han skriver om arbetsmiljön i Falu koppargruva? Läs gärna mer om detta i boken Linné i Dalarna.

Hur försörjde sig folk i olika delar av Dalarna enligt vad Linné såg med egna ögon och hörde från andra?

Vad säger omdömena om folket i Särna och Lima om hur resenären Linné såg på människors egenskaper?

I Linnés noteringar för 8 augusti ges en förklaring till hur begreppet tomtebölycka kan ha uppstått. Har ni fler exempel på ursprunget till olika uttryck och talesätt?

www.dalarna.se/template/turism___11969.aspx visar vad som planeras i Dalarna under Linnéåret.

Vad vill ni helst själva se under en Dalaresa i Linnés spår? Sammanfatta de viktigaste sevärdheterna, gamla och nya, med anknytning till natur, kultur och historia, som ni vill uppleva längs Linnés resvägar.

RESAN TILL ÖLAND OCH GOTLAND 1741

Knut Hagberg kommenterar i en efterskrift till reseberättelsen från Öland och Gotland att de båda resorna är ”av ganska olika kynne”. Han hänvisar bl.a. till att blomsterprakt och fågelsång hunnit dämpas när Linné kom till Gotland, som heller inte kunde bjuda honom på lika stora överraskningar som Öland vad gäller flora. Hagberg summerar att Linnés intresse på Öland främst gällde naturen, medan han på Gotland ägnade iakttagelser av kulturhistoria och folkliga sedvänjor stort utrymme. Gå gärna igenom Linnés reseberättelse och se om ni instämmer.

Hur tolkar ni det att Linné inte kritiserar det barnarbete inom tobaksindustrin som han ser i Norrköping?

På Öland var spannmålsodling huvudnäringen och vid slutet av 1700-talet fanns drygt 1 000 väderkvarnar på ön. På Gotland var kalkbränning en viktig ny näring under 1700-talet och många kalkugnar byggdes längs kusterna. Vad nämner Linné om hur öläningar och gotläningar försörjer sig?

Vilka naturfenomen och sevärdheter i naturen uppmärksammar Linné särskilt under resan på Öland och Gotland?

Om vilka växter noterar Linné att de används vid växtfärgning?

Varför tror ni att Linné så ivrigt kommenterade hur gärdesgårdar byggdes på olika håll i landet, inte minst under resan på Öland och Gotland?

Vilka påminnelser ges om krigstider när man läser vad Linné skriver om Ölands- och Gotlandsresan?

Har ni hört talas om (från gamla släktingar) det folkliga skrock och de huskurer som Linné omnämner? Om ni är intresserade, be gärna om hjälp på biblioteket att leta fram en bok som visar hur Borgholms slott såg ut på Linnés tid, innan det blev ruin.

På webbadressen www.linneoland2007.se/ kommer det att finnas många tips på vad en resenär kan se och göra på Öland i Linnés spår. Och sidan www.lansmuseetgotland.se/servlet/GetDoc?meta_id=1169 visar vad som planeras på Gotland.

Pricka för på en karta vilka sevärdheter som fanns, respektive inte fanns, på Linnés tid, som ni själva helst vill se under en resa i hans spår.

RESAN TILL VÄSTERGÖTLAND 1746

I anslutning till texten om Kinnekulle summerar författaren hur västgötabergen bildades. Linné var mystifierad av bergarternas skiktning i dem. Läs gärna mer om denna typ av platåberg i någon elementär bok om geologi.

Linné blev inte imponerad av schäferiskolan vid Höjentorp. Vad reagerade han emot? Ta gärna reda på, i Linnés reseberättelse, vilka krav denne ansåg att man borde ställa på en god undervisning i fårkunskap.

Vilka varianter av gärdesgårdar ser Linné under sin västgötaresa? Hur vill ni förklara deras olika utseende?

Läs om ”doktor” Sven och ”ekonomioraklet” Blackwell (s 191 – 193). Vad säger deras verksamhet om tidens sjukvård och nationalekonomiska kunskaper?

Alströmers manufakturer imponerade mycket på Linné. Läs gärna mer om Jonas Alströmer i någon uppslagsbok och diskutera vilken insats ni tycker var hans största: den som manufakturgrundare, fårskötselreformator eller potatispropagandist.

Hur stämmer det ni vet om Göteborgs historia med det som Linné noterade om staden?

Vilka av Linnés iakttagelser under färden längs Bohuskusten finner ni mest intressanta?

Det tog 200 år att fullborda alla de slussar som behövdes för att fartyg skulle kunna passera Trollhättefallen. Under vilken tid byggdes andra slussar i kanaler och naturliga vattendrag för att underlätta fraktfart båtledes? Vad tror ni att dessa utbyggnader betydde för att stimulera näringslivet?

Vilken uppfattning har Linné om surbrunnarna och brunnslivet, som han hade tillfälle att ta del av i bl.a. Filipstad?

Lite information om Linné och Västra Götaland finns på hemsidan: www.vastsverige.com/templates/article___11043.aspx

Vilka sevärdheter är ni särskilt angelägna om att pricka in under resor i Linnés spår genom Västergötland, Bohuslän, Dalsland och Värmland?

SKÅNSKA RESAN 1749

Linné skrev vackra ord om Skånes förtjänster. Vad uppskattade han mest i landskapet?

Vilka var de viktigaste iakttagelserna och upptäckterna som Linné gjorde under sin skånska resa enligt er mening?

Grottan Fläskgraven imponerade på Linné. (Han anger ett tänkbart djup mätt i famnar. En famn var 3 alnar eller 1,78 meter.) Vilka andra naturfenomen la Linné särskilt märke till i landskapet?

Vad ansåg Linné om boendemiljön i olika typer av skånska lantgårdar?

Hur kommenterar Linné olika skånska städer och herresäten? Finner ni något av särskilt intresse i dessa kommentarer?

Hur ser ni på Linnés vision (s 255) där prästerna skulle fungera som en sorts ”barfotaläkare”, mot bakgrund av läkarvetenskapens tillstånd på hans tid?

Jämför de skånska lösningarna på problemet med att ordna funktionsdugliga gärdesgårdar, med hur bönderna gjorde i Västergötland och på Öland och Gotland. Vilka likheter och skillnader ser ni?

Vilka av de slott och herresäten som Linné omnämner skulle ni vilja se något av under en resa i hans spår genom Skåne? Pricka gärna in dessa och andra sevärdheter längs Linnés rutt på en Skånekarta.

Hemsidan www.linneskane2007.lu.se/ presenterar Linnéjubileet i Skåne.

BILDA FÖRLAG

BILDA FÖRLAG, BOX 42 053, 126 13 STOCKHOLM, TEL. 08-709 04 00
FÅR KOPIERAS FRITT • ISBN 91-574-7934-8